

## Toespraak van Jean Jaurès, protagonist van de vrede

Honderd jaar geleden, op 31 juli 1914, werd de Franse socialist Jean Jaurès vermoord. Jaurès streefde naar een grote solidaire beweging tegen de oorlog en voor de vrede. Tijdens het congres van de Socialistische Internationale in 1912 hield hij een pacifistisch discours in de kathedraal van Bazel. Onder meer onder zijn impuls stemden de congresgangers een resolutie die de oorlog verklaarde aan de oorlog. Lees hieronder zijn betoog.

Burgers! We zijn hier samen op een ogenblik vol zorgen, een moment waarop we onze verantwoordelijkheid moeten opnemen. Eerst lag het volle gewicht daarvan op de schouders van onze broeders in de Balkan. Maar nu weegt deze ongeloflijke verantwoordelijkheid evengoed op de Internationale zelf, ten eerste omwille van onze solidariteit, maar ook omdat we moeten beletten dat het conflict zich verder uitbreidt, dat het ontardt in een vuurzee waarvan de vlammen de Europese arbeiders in hun greep houden. Het is de plicht van alle arbeiders over de hele wereld om dit te verhinderen. Het gaat hier immers niet om een nationaal, maar om een internationaal vraagstuk. De bourgeoiskranten in Frankrijk spotten nog maar pas met dit Congres. Ze meenden dat het alleen maar om uiterlijk vertoon ging en dat de socialisten meer dan wie ook wisten dat de vrede niet echt werd bedreigd. Ze wilden met hun protest vooral de indruk wekken dat zij het vaderland hadden gered. Maar de laatste dagen moesten diezelfde kranten opnieuw aan ernstige berichtgeving doen. De waarheid is dat overal onzekerheid en verwarring heerst; de waarheid is dat de kapitalistische klasse zelf in twee kampen verdeeld en gescheiden is en niet meer weet of het bij een conflict meer te winnen of te verliezen heeft. De waarheid is dat alle regeringen geen besluit durven te nemen uit angst voor de onmetelijke gevolgen ervan. In alle landen zijn er tegengestelde stromingen.

Sommigen zijn tegen de vrede, anderen tegen de oorlog. Het lot balanceert in de handen van de overheden. Maar wie nog aarzelt, kan plots door verwarring overmand worden. Daarom moeten wij, arbeiders en socialisten van alle landen, onze krachten in het voordeel van de vrede bundelen en de oorlog onmogelijk maken. Oh, ik hoop dat we die strijd niet alleen moeten leveren. Hier in Bazel stelden de christenen hun kathedraal voor ons open. Ons doel sluit aan bij hun gedachten en wil: de vrede handhaven. Dat alle christenen die de woorden van hun meester ernstig nemen dezelfde hoop mogen koesteren als wij. Dan zullen we samen beletten dat de volkeren in de klauwen van de oorlogsdemon terecht komen. De welkomstwoorden deze ochtend in Bazel bieden ons ook troost en hoop, net als de groet die het bestuur van Bazel ons, de Internationale, bracht. Dat was een goed teken. Daar waar de geest van de democratie diep kon doordringen – zoals in Bazel –, daar waar de geest van de democratie een goed georganiseerd proletariaat achter zich weet, daar heerst een nobele overtuiging die, gedragen door het volk, ons elk moment hoop geeft. We werden in deze kerk verwelkomd met klokkengelui. Het deed me dadelijk denken aan een oproep tot algemene verzoening. Het herinnerde me aan de tekst die Schiller had gegraveerd op zijn symbolische klok: 'Ik roep de levenden op zich te verdedigen tegen het monster dat aan de horizon opdoemt. Ik huil voor de ontelbare doden



ginds in het oosten, waarvan de stank als een wroeging tot ons komt. Ik zal de bliksems van de oorlog breken die in de wolken dreigen.' Maar het volstaat niet dat her en der, verspreid en aarzelend, bereidheid bestaat om te vechten. Wat we nodig hebben, is dat het militante en goed georganiseerde proletariaat eensgezind en bereid is om tot de actie over te gaan. De tijd is ernstig en tragisch. Hoe duidelijker het gevaar wordt en hoe meer de dreigingen naderen, des te dringender stelt het proletariaat ons, of beter zichzelf, de vraag: als dat monsterlijke ding er echt is, als het werkelijk nodig is om onze broeder te vermoorden, wat moeten wij dan doen om aan dit schrikbeeld te ontsnappen? We kunnen deze door angst ingegeven vraag niet beantwoorden omdat we op zekere vragen enkel op een bepaald tijdstip een antwoord kunnen geven. Als de wolken zich opstapelen, als de golven aanzwellen, kan de zeeman ook niet altijd voorspellen wat de aangewezen maatregelen zijn die hij voor elk moment moet treffen. Maar de Internationale moet er wel over waken dat het overal zijn vredesboodschap laat binnendringen, om overal zijn legale of revolutionaire actie uit te bouwen om de oorlog te voorkomen of in het andere geval de criminelen of de aanstokers van de oorlog om verantwoording te vragen. De Europese regeringen moeten begrijpen dat de ware betekenis van het Congres erin bestaat

onze eenheid te benadrukken, te realiseren en te versterken. We wisselen er onze meningen, onze ideeën, onze kennis, onze beloften, onze beslissingen en onze hoop uit. En daar mogen we niet mee stoppen als het Congres voorbij is. We moeten alom aanwezig zijn om iedereen bewust te maken van onze actie, we moeten in alle parlementen nogmaals bevestigen dat we vrede willen. Als de regeringen besluiteloos zijn en aarzelen, moeten we werk maken van de proletarische actie. Dat is de opdracht van dit Congres. Er bestaat geen nobeler taak! Al zo veel gedachten, al zo veel verwachtingen hebben zich op dat hoger doel gericht. Maar welke hoogten die dromen al bereikt mogen hebben, er kan niets verhevener zijn dan de wil om de rechtvaardigheid en de vrede te laten leven. Deze kerk herbergde ooit een bijeenkomst van bisschoppen die werd verscheurd in de strijd tegen het schisma en de versnippering. Wat een contrast met de bijeenkomst vandaag! We zijn hier niet verdeeld door tegengestelde belangen, maar verenigd in hart, denken, leer, actie of wil. En we verlaten deze ruimte, zwerend dat we de vrede en de beschaving zullen redden.